

Ірина Ваврик

студентка гр. ФФзм-21,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Наталія Коломийчук

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

В останні роки багато країн у світі активно втілюють концепцію зеленої економіки. До цих країн належать Швеція, Японія, Мексика, Данія, Німеччина, Франція та інші. Це супроводжується швидким економічним зростанням, високими показниками на макроекономічному рівні та покращенням якості життя населення. Вказані країни показують високий рівень розвитку їхніх економік [1]. Наслідком впровадження подібних заходів є те, що зелена економіка не лише сприяє екологічній ситуації, наприклад, уповільнює зайве видобування корисних копалин та сприяє переходу до використання відновлюваних джерел енергії, а й позитивно впливає на економічний розвиток. Головна мета зеленої економіки полягає у досягненні співпраці трьох основних напрямків розвитку: соціального благополуччя, економічного зростання та охорони навколишнього середовища. Отже, зелена економіка вимагає добре налаштованого та ефективного функціонування трьох основних чинників сталого розвитку – соціального, економічного та екологічного.

Ключовим для забезпечення ресурсів та гарантування соціального захисту та справедливості, необхідних для фінансування дій та розвитку потужностей, спрямованих на перехід до зеленої економіки, є економічне зростання. Серед особливо важливих напрямків діяльності, які стосуються зеленої економіки, виділяють використання відновлювальних джерел енергії, енергоефективність будівель, стабільний транспорт, сільське господарство і водопостачання, утилізацію відходів та ефективне використання матеріалів у виробничих процесах [1].

Незважаючи на унікальність та загальну мету, концепція зеленого розвитку економіки може мати різні особливості відповідно до природних, людських і економічних ресурсів у кожній країні. Наприклад, розвинуті країни фокусують увагу на покращенні енергоефективності в будівництві та транспорті, управлінні містами та землекористуванні. Вони використовують різноманітні економічні інструменти та ринкові механізми для переходу до зеленої економіки. Наприклад, це включає приватні та державні інвестиції у зелене виробництво, політику державних закупівель, що сприяє виробництву екологічних товарів, обмін екологічними технологіями між країнами, цільову державну підтримку різних досліджень та інновацій, пов'язаних безпосередньо із створенням екологічно чистих технологій.

Проте, існує чимало проблем у розвитку та переході до зеленої економіки. До основних проблем вчені відносять нестачу внутрішніх фінансових ресурсів, відсутність сприятливих інвестиційних умов, економічні ризики при впровадженні енергозберігаючих та безвідходних технологій, недостатню екологічну свідомість тощо.

Щодо впровадження зеленої економіки в Україні, спостерігається чимало проблем, включаючи відсутність цілісної державної політики, високу енерговитратність виробництва, значну кількість відходів, головним чином у видобувній промисловості, великий рівень споживання енергії, що не супроводжується високим рівнем використання енергії з відновлюваних джерел, недостатню розмірів зелених тарифів, які утруднюють збільшення використання альтернативних джерел енергії через недостатню зацікавленість населення.

Для подальшого розвитку зеленої економіки в Україні варто сфокусувати увагу на вирішенні інших важливих проблем в галузі як охорони навколишнього середовища, так і сталого розвитку в цілому:

- мала відносна частка відходів що перероблюються;
- недостатнє фінансування галузі охорони навколишнього середовища;
- зношеність та застарілість виробничої інфраструктури;
- неефективна інформаційна діяльність в сфері популяризації ідей зеленої економіки.

Попри те, що в наш час в державі існують багато проблем, що стають перешкодами на шляху сталого розвитку та імплементації ідей зеленої економіки, Україна має деякі передумови для її розвитку в майбутньому. Серед них варто виділити наступні.

1. Наявність родючих ґрунтів, а саме чорнозему.
2. Сприятливі кліматичні умови для ведення сільського господарства.
3. Широкі перспективи впровадження виробництва відновлювальної енергії. Особливу увагу в даному контексті привертає вітрова енергетика, виробництво якої можна розвивати в гірських та степових районах країни.
4. Інтенсивний видобуток органічного палива та вичерпання запасів корисних копалин сприяє пошуку нових джерел енергії та впровадження зеленого виробництва.

В Україні існує значний потенціал для втілення концепції зеленої економіки на практиці. Проте для успішної реалізації цього потенціалу важливо враховувати наступні принципи та підходи.

1. Поступово зменшувати використання природних ресурсів, води, матеріалів та викопних джерел палива для підвищення ефективності економіки.
2. Впроваджувати зелені технології, продукцію, послуги та процеси, сприяючи розвитку зеленого бізнесу та збільшенню його частки у структурі економіки.
3. Стимулювати створення нових підприємств зеленого бізнесу і перехід існуючих підприємств до більш екологічно чистих шляхом використання відповідних інструментів податкової, цінової, фінансової та інвестиційної політики [2].
4. Дотримуватися принципів ресурсо- та енергоефективності, активно застосовуючи зелені технології, які є пріоритетними для отримання кредитів та інвестицій.
5. Реалізувати структурні зміни для переходу до енергоефективної та низьковуглецевої економіки з ефективним використанням природних ресурсів,

охоплюючи розвиток зеленої промисловості, інфраструктури та екологічних послуг, а також створення еко-інноваційних кластерів.

6. Проводити інформаційні кампанії для населення, пояснюючи важливість та необхідність переходу до ресурсозбереження у повсякденному житті, сприяючи переробці ресурсів та дотриманню правил раціонального відходів.

Успішна реалізація моделі зеленої економіки передбачає також збільшення ролі держави та державних органів у регулюванні економіки та охороні довкілля, співпрацю держави та бізнесу для створення сприятливих умов розвитку екологічних технологій, державну підтримку соціально-екологічно відповідальних підприємств, а також підтримку діяльності некомерційних екологічних об'єднань та організацій для формування екологічної культури серед населення та поширення освітніх програм з ресурсозбереження.

Зважаючи на вищевказане, ключовими засадами подальшого розвитку принципів сталого фінансування в Україні мають стати наступні.

1. Впровадження соціальних управлінських та екологічних факторів діяльності банківських та небанківських фінансових установ та організацій. Ці фактори мають бути обов'язковими елементами в системі корпоративного менеджменту всіх фінансових установ. При розгляді питань фінансування певних проектів фінансові установи мають керуватись принципами та враховувати ризики і можливості в плані екології соціального розвитку та управління. Екологічні фактори мають враховувати ступінь забруднення навколишнього середовища вплив на біорізноманіття рівень викиду вуглекислого газу та інше. Соціальні фактори мають розглядатись в контексті охорони здоров'я безпеки праці та фінансової інклюзії.

2. Соціальні та екологічні ризики. Система управління екологічними та соціальними ризиками повинна бути тісно інтегрована систему управління ризиками фінансових установ та має на меті забезпечувати постійний контроль і виявлення і вимірювання та моніторинг таких ризиків, що виникають на етапах підготовки та реалізації проектів, що фінансуються в рамках принципів зеленої економіки.

3. Оцінка та підбір проектів для подальшого фінансування з урахуванням їх потенціалу та ролі на шляху до досягнення цілей сталого розвитку.

4. Прозорість та розкриття фінансовими установами як банківськими, так і небанківськими інформації про сталий характер їх діяльності і відповідність принципам зеленої економіки та сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Марченко О. І., Мамалига В. О. Зелена економіка: теоретичні аспекти. *Східна Європа: економіка бізнес та управління*. 2019. № 6 (23). С. 535–541.
2. Маковоз О. С. Зелена економіка як запорука сталого розвитку. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4372/Zelena%20ekonomika%20yak%20zaporuka%20staloho%20rozvytku_Makovoz_Perederii_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 29.08.2021).